Participatie in de Omgevingswet

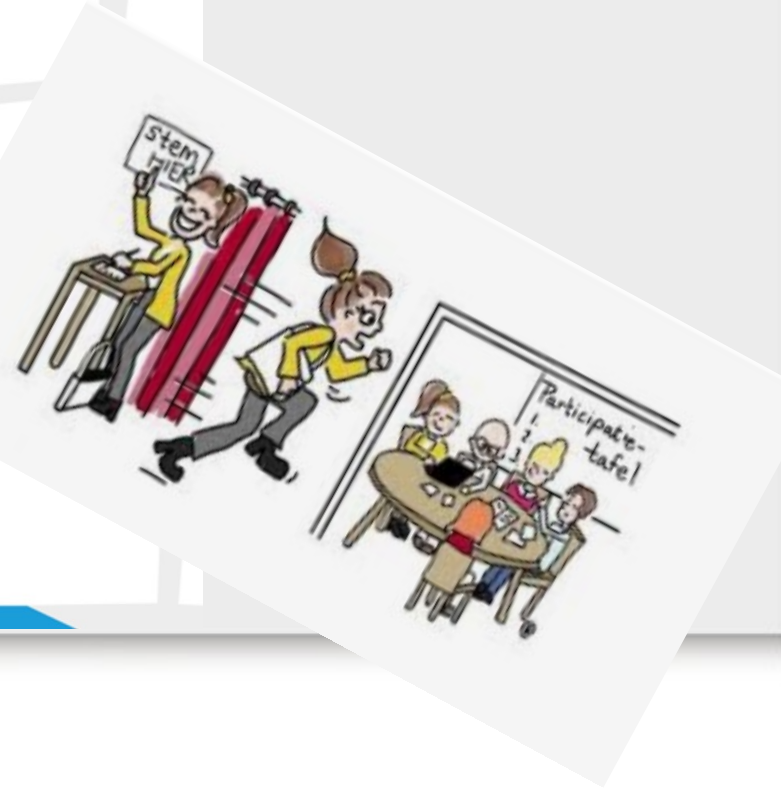

Onderwerpen

- Hoofdlijnen Omgevingswet en implementatiestrategie
- Doelen participatie in de Omgevingswet
- De Leudalse praktijk

SAMEN: Rekenkamer

WERKWIJZE REKENKAMER LEUDAL IN HET SOCIAAL EN FYSIEK DOMEIN

Rekenkamer Leudal

DOELEN VAN DE LOKALE REKENKAMER

Een rekenkamer ondersteunt de gemeenteraad bij haar taken.

Zij kijkt naar:

- de effectiviteit van het voorgenomen beleid en de uitvoering
- de efficiëntie waarmee doelen bereikt worden
- de rechtmatigheid van de verschillende uitgaven

De focus van een Rekenkamer ligt bij effectiviteit en efficiëntie. Rechtmatigheid laat zij veelal over aan de accountant van de gemeente*

*met ingang van 2023/2024 worden de “spelregels” aangepast.

WERKWIJZE REKENKAMERS (ALGEMEEN)

Rekenkamers werken onafhankelijk

Maar zij luisteren graag naar de Gemeenteraad voor onderwerpen van onderzoek

Ze werken met een normenkader en toetsen hieraan hun bevindingen

Dit leidt tot conclusies en aanbevelingen voor verbetering van effectiviteit en efficiëntie op het terrein van onderzoek

Zij passen hoor- en wederhoor toe op de resultaten

WERKWIJZE REKENKAMER LEUDAL I

De Rekenkamer Leudal is begonnen met een klassieke wijze van onderzoek, maar is in 2014 overgestapt op een programmabenadering.

Dit betekent dat ze voor zes jaar een plan maakt met een algemeen normenkader en vervolgens veel kleine onderzoeken doet in de vorm van Rekenkamerbrieven.

Dit sluit beter aan bij het ritme en de focus van de Gemeenteraad, dan langdurige onderzoeken.

Ingewikkelde onderzoeken of onderzoeken in samenwerking met andere gemeenten hebben nog een meer “klassiek” karakter.

WERKWIJZE REKENKAMER LEUDAL II

Aansluiting bij de behoeften van de gemeenteraad

Op een onafhankelijke wijze bijdragen aan reflectie op vraagstukken voor de leden

Veel ex-ante onderzoek (vooraf advisering) en wat minder ex-post onderzoek (achteraf beschouwen)

Rapportages mede geordend op tijdsbesteding raadsleden

- Samenvatting (eerst)
- Analyse, conclusies en aanbevelingen (volgend)
- Bevindingen (vaak langere teksten – achteraan)

EFFECTIVITEIT BETEKENT BEWONER CENTRAAL

De Rekenkamer Leudal bekijkt veel vraagstukken vanuit het perspectief van de bewoner.

Geen Jeugdwet maar jongeren,

Geen WMO, maar mensen met een functiebeperking

Geen Schoolgebouw, maar leerbehoefte van jongeren

Geen Omgevingswet, maar actuele casus van een bewoner, initiatiefnemer of groep van mensen

“Kennen en gekend worden” in het Sociaal Domein en “Bewonersparticipatie en Programma’s” in het Fysiek domein

ONDERWERPEN PROGRAMMAPLANNEN

2014-2020

- Sociaal domein
- Bestuurscultuur en organisatieontwikkeling
- Zelfsturing

2020-2026

- Fysiek domein en implementatie Omgevingswet
- Bestuurscultuur en organisatieontwikkeling
- Financiële robuustheid van de gemeente Leudal

En als er actualiteiten en wensen zijn, wordt hier altijd naar gekeken.

BEVINDINGEN ONDERZOEK SOCIAAL DOMEIN

Langjarige onderzoek Sociaal Domein in Leudal leert:

- Werken vanuit Bewonersperspectief is niet integraal geborgd
- Er wordt vrijwel niet gewerkt met 1-plan, 1-persoon, 1-regisseur
- Vele kenmerken van “Iedere wet zijn eigen loket”
- Veel wordt bestuurlijk uitbesteed langs de “kokers”, waarmee ook de eigen sturing uit handen wordt gegeven.
- Er zijn financiële tekorten op het sociaal domein, dat wil zeggen dat de gemeente Leudal meer geld uitgeeft dan zij van het Rijk ontvangt in het sociaal domein.
- Andere gemeenten hebben deze tekorten niet, of leggen uit eigen middelen bewust bij (beleid) en hebben dan ook geen tekort.

WAT BRENGT ONS DIT VOOR HET FYSIEK DOMEIN?

Eerst inzoomen op de nieuwe Omgevingswet!

Hoofdlijnen Omgevingswet (1)

HET NIEUWE OMGEVINGSSTELSEL

De 4 verbeteringen

Minder en overzichtelijke regels, meer ruimte voor initiatieven en lokaal maatwerk en vertrouwen als uitgangspunt. Dat is waar de Omgevingswet voor staat. Het doel van een initiatief in de fysieke leefomgeving moet centraal staan in plaats van de vraag: 'mag het wel?'.

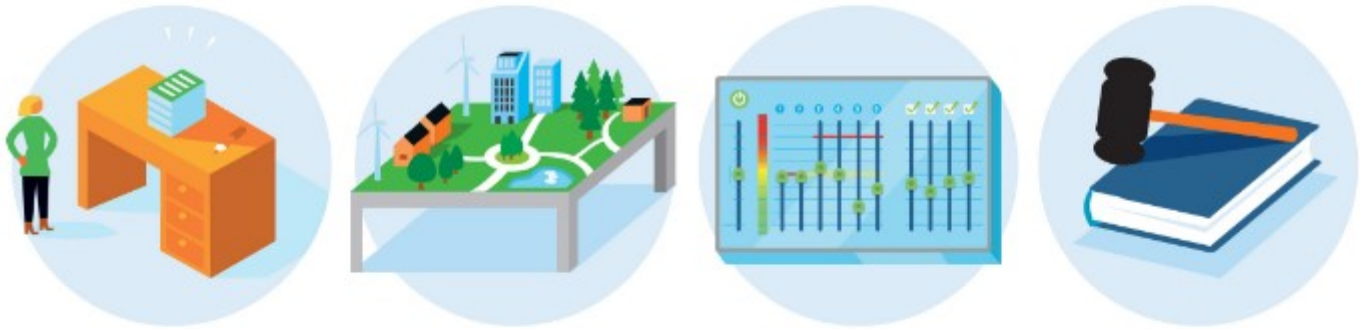

1 Inzichtelijk omgevingsrecht

Van een wirwar aan regels naar een inzichtelijk en voorspelbaar stelsel dat eenvoudig is in gebruik.

2 Leefomgeving centraal

Van een sectorale naar een samenhangende benadering van de leefomgeving in beleid, besluitvorming en regelgeving.

3 Ruimte voor maatwerk

Meer ruimte voor decentrale overheden voor gebiedsgericht maatwerk en het maken van eigen afwegingen.

4 Sneller en beter

Snellere en betere besluitvorming over projecten in de fysieke leefomgeving.

Hoofdlijnen Omgevingswet (2)

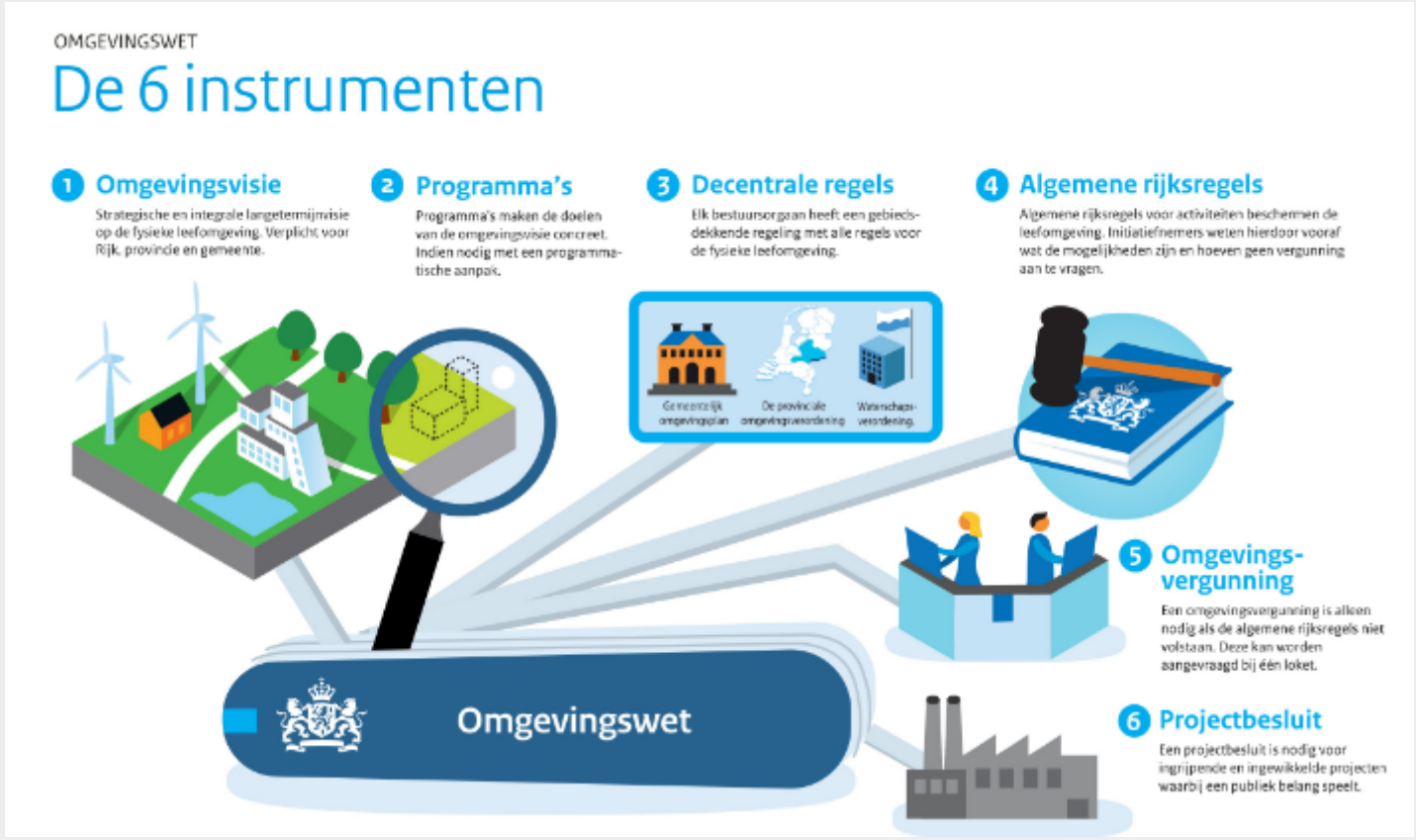

Hoofdlijnen Omgevingswet (3)

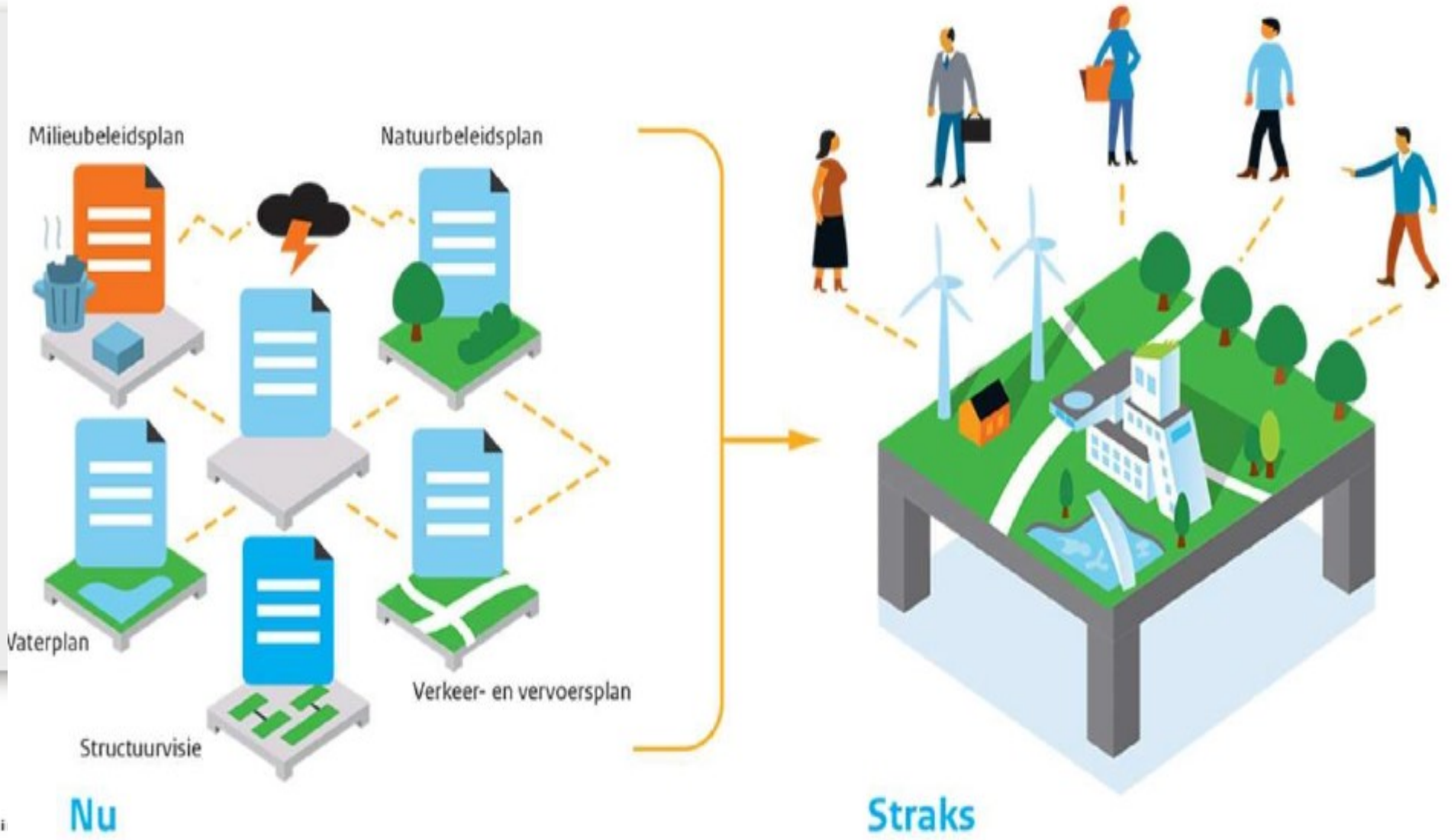

Invoeringsstrategie Leudal

<u>Twee fasen:</u>

Fase 1 -> periode tot 1 januari 2023 (inwerkingtreding)

Leudal voldoet aan de <u>minimale eisen</u> Omgevingswet

Fase 2 -> vanaf 1 januari 2023 tot 1 januari 2030

- Kerninstrumenten: Plan, Visie en Programma
- Door ontwikkelen processen (Wkb, vergunning, plan)
- Optimaliseren informatievoorziening (ontsluiting, klanttevredenheid)

Doelen participatie (1)

Wat moet er echt?

- Participatie bij initiatieven ingericht (eis)
- Raad bepaalt bandbreedte en vorm

Wat weten we over participatie?

- Draagvlak kan toenemen
- Betere plannen ontstaan
- Vrijblijvende deelname
- Wellicht minder bezwaar / beroep
- Ingewikkeld proces
- Iedereen altijd ‘voor’ is utopie

Participatie door gemeente

Omgevingsvisie

Motiveringsplicht

Programma

Motiveringsplicht

Omgevingsplan

Motiveringsplicht
Kennisgeving voornemen

Vertaling naar Leudal

Beeld bepalen met:
bewoners, bezoekers, ondernemers, beleidsmedewerkers, kenners en (regionale) partners

Perspectieven en toekomstbeelden ophalen/toetsen
Breed en samenhangend

Koers zetten met:
bewoners, bezoekers, ondernemers, beleidsmedewerkers, kenners en (regionale) partners m.b.t. gebied of thema -> gericht op samenwerking

Perspectieven en gewenste resultaten ophalen en toetsen
Van visie naar resultaat

Plan vormen met:
groepen gebruikers, natuur- en milieuorganisaties, gebieds- of energiecoöperaties, thematische organisaties, beleidsmedewerkers, en gebiedskenners

Opvattingen, argumenten en overtuigingen van belanghebbenden en vertegenwoordigers ophalen
Meer concreet en rechtsgevolg

Invloed derden op Omgevingsplan

Plan vormen met:
groepen gebruikers, natuur- en milieuorganisaties, gebieds- of energiecoöperaties, thematische organisaties, beleidsmedewerkers, en gebiedskenners

Opvattingen, argumenten en overtuigingen van belanghebbenden en vertegenwoordigers ophalen
Meer concreet en rechtsgevolg

Fase 0 en 1: Voorbereiding

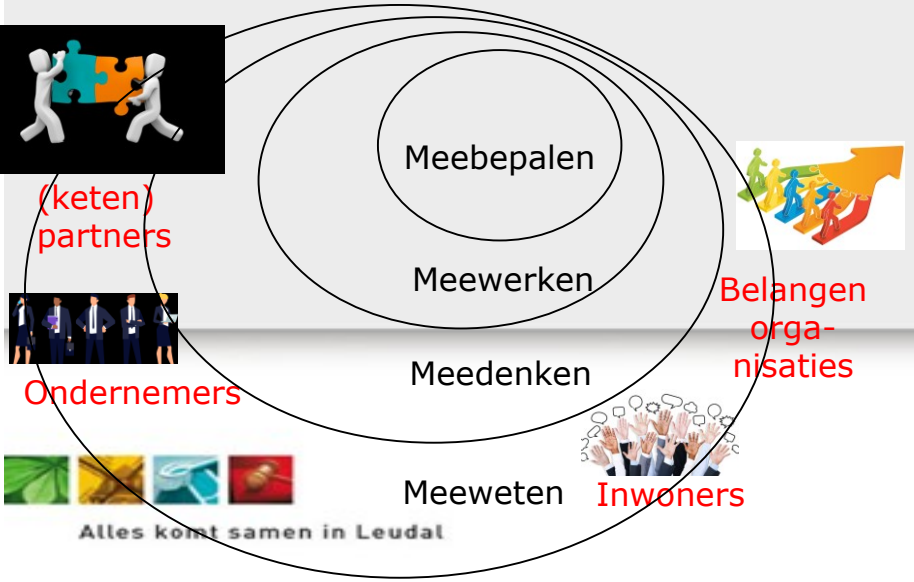

Fase 2: Visievorming

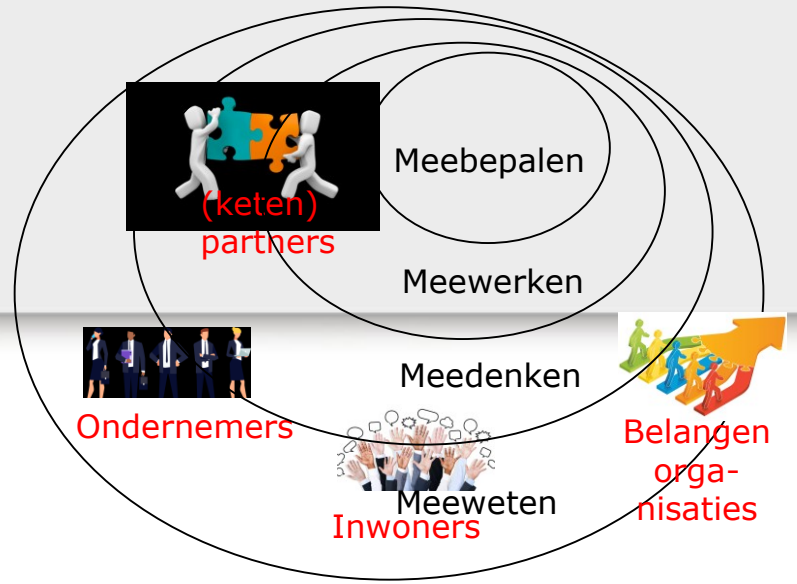

Fase 3 en 4: Ontwerp en vaststelling

Volgens wettelijk kader

Invloed derden op programma

Koers zetten met:
bewoners, bezoekers, ondernemers, beleidsmedewerkers, kenners en (regionale) partners m.b.t. gebied of thema -> gericht op samenwerking

Perspectieven en gewenste resultaten ophalen en toetsen
Van visie naar resultaat

Fase 0 en 1: Voorbereiding

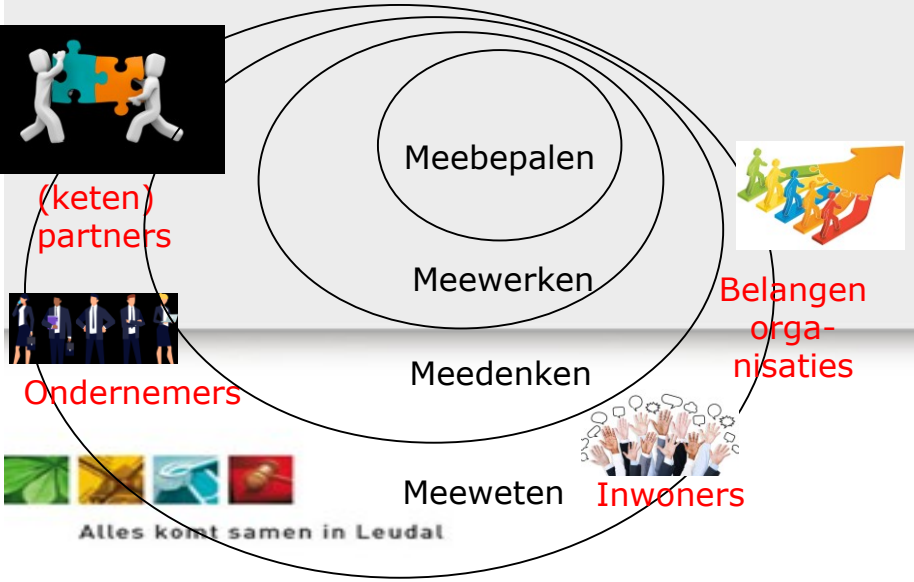

Fase 2: Visievorming

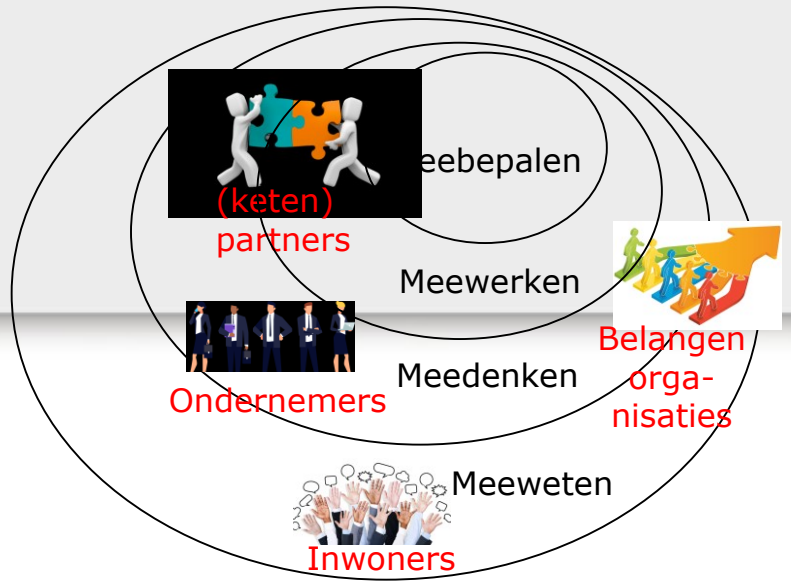

Fase 3 en 4: Ontwerp en vaststelling

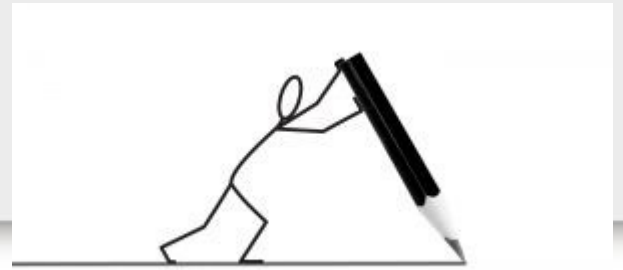

Volgens wettelijk kader

Invloed derden op Omgevingsvisie

Beeld bepalen met:
bewoners, bezoekers, ondernemers, beleidsmedewerkers, kenners en (regionale) partners

Perspectieven en toekomstbeelden ophalen/toetsen
Breed en samenhangend

Fase 0 en 1: Voorbereiding

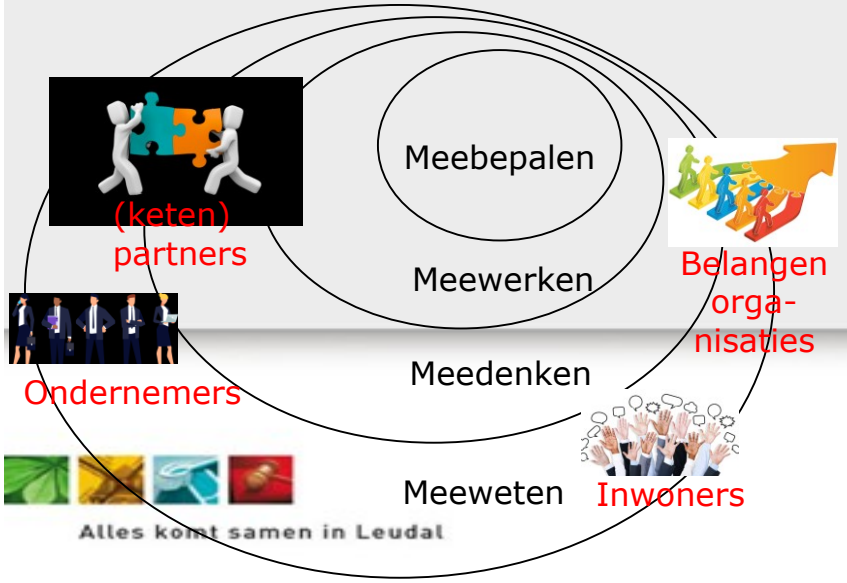

Fase 2: Visievorming

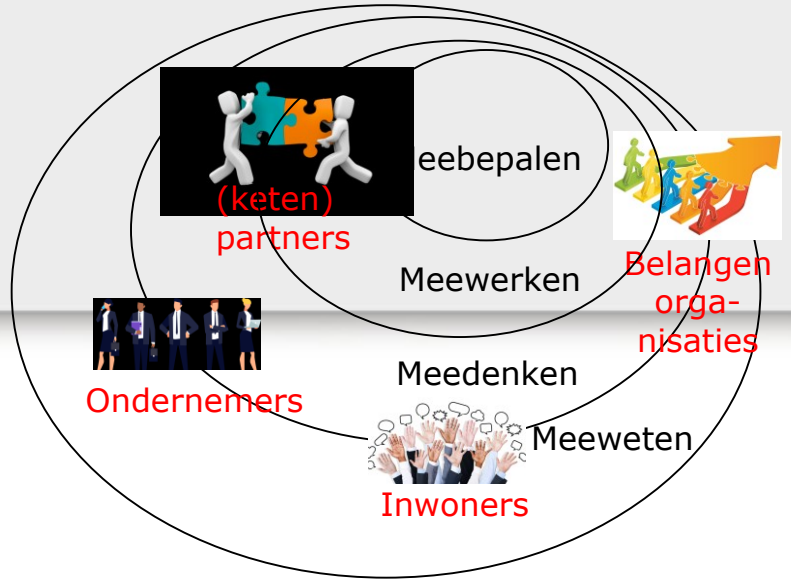

Fase 3 en 4: Ontwerp en vaststelling

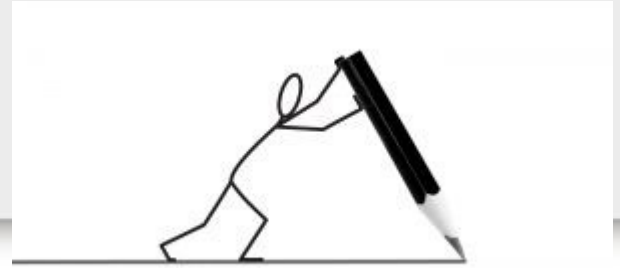

Volgens wettelijk kader

Participatie initiatieven (omgevingsdialoog)

Hoe dan?

- Vroegtijdige participatie door nieuwe aanvraagvereiste
- Initiatiefnemer moet aangeven of er overleg is geweest met belanghebbenden en wat de uitkomst daarvan is. Hoe is niet bij wet voorgeschreven -> vormvrij…

Wanneer van toegevoegde waarde?

- Als initiatiefnemer daar zelf de waarde van inziet
- Het gaat er niet om dat belanghebbenden het eens zijn met plannen van een initiatiefnemer maar dat hij in beeld brengt wat de omgeving van een plan vindt

- *Gemeente kan met de uitkomsten van participatie komen tot een weloverwogen en gemotiveerd besluit*

Vertaling naar Leudal (1)

Alles komt samen in Leudal

Vertaling naar Leudal (2)

Verplichte participatie of juist niet?

Als gemeenteraad kunt u gevallen van activiteiten (buitenplanse omgevingsplanactiviteiten) aanwijzen waarin participatie van en overleg met derden verplicht wordt gesteld.

Wanneer we stellen dat participatie niet verplicht wordt, hebben we als gemeente altijd nog twee opties als er niet voldoende aan participatie is gedaan:

- *Gemeente verzoekt initiatiefnemer alsnog om belangen bij derden op te halen*
- *Gemeente zoekt zelf contact met derden om belangen op te halen*

Hoe gaat dit straks, na inwerkingtreding Omgevingswet?
U bepaalt!

Vertaling naar Leudal (3)

Ga naar Mentimeter.com
inlogcode:

8489 6373

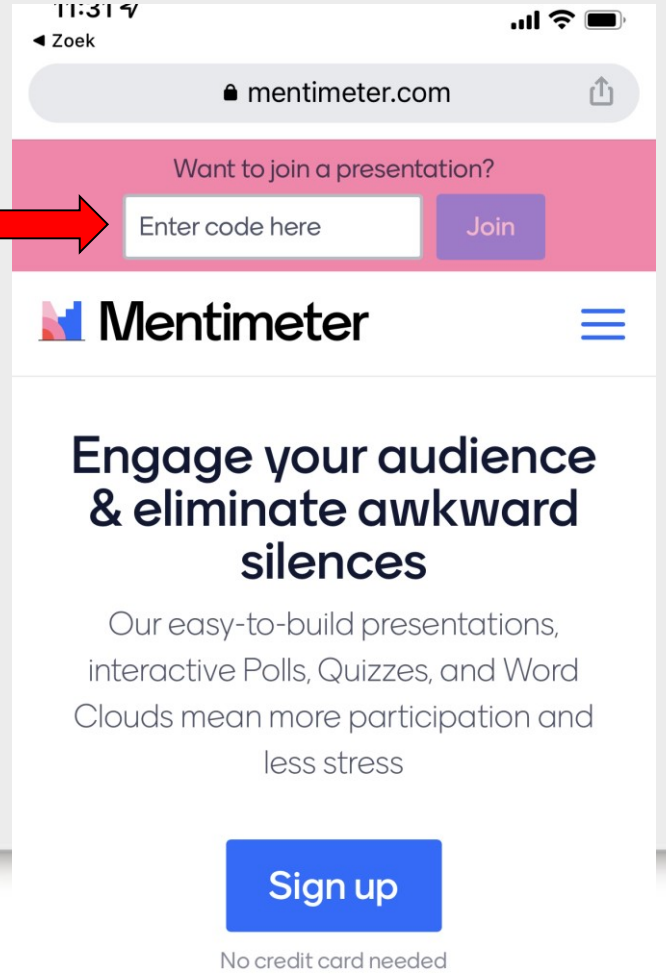

Participatie in de toekomst

Werkwijze dorpsplatforms
- Collegevoorstel

5/9/2022

5/10/2022

Themasessie raad
Participatiebeleid fase 1
Uitleg wettelijke verplichting en de rol van de raad

Participatiebeleid fase 1
Collegevoorstel:
Wettelijk verplicht deel (participatie voor instrumenten Omgevingswet)

8/23/2022

9/27/2022

Participatiebeleid fase 1
Raadsvoorstel

Participatiebeleid fase 2
Collegevoorstel:
Procesafspraken en werkwijze maatschappelijke initiatieven (overheidsparticipatie en uitdaagrecht)

11/28/2022

Alles komt samen in Leudal

Doorkijk implementatie Omgevingswet (1)

Wat moet (eerst)?

- Themasessie Omgevingsplan, fase 1
- Besluitvorming Omgevingsplanactiviteit en bevoegdheden (delegatie)
- Besluitvorming participatiebeleid en -verordening
- Besluitvorming structuur Omgevingsplan
- Maar ook: leges, nadeelcompensatie, etc.

Doorkijk implementatie Omgevingswet (2)

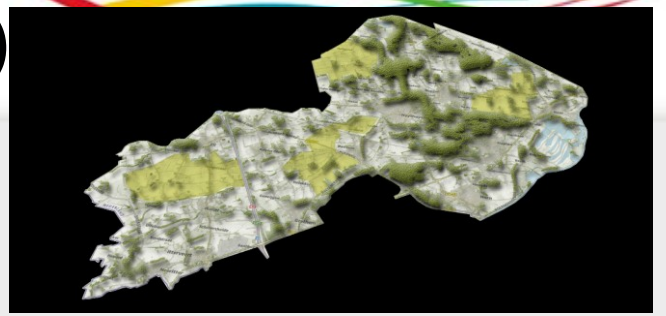

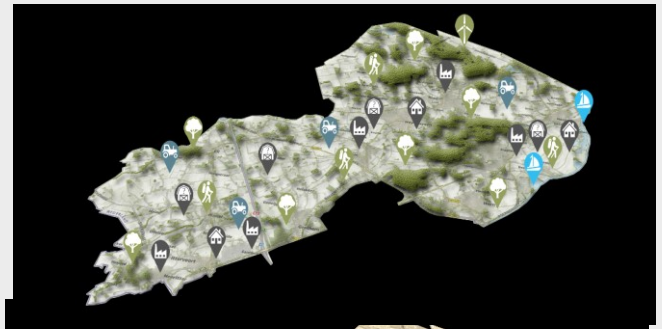

<u>Wat doen we verder (onder andere)?</u>

- Bouwen de Omgevingsvisie verder op én uit!
  - Beleidskaders, programma's vormen de bouwstenen
  - Bouwstenen vormen de Omgevingsvisie
  - Omgevingsvisie vormt de basis voor de realisatie

- Gebruiken (ook) de basis uit de Rekenkamerbrief

DWARSKIJKEN EN DE OMGEVINGSWET

Ook bij de toepassing van de Omgevingswet kijken we naar:

- Bewoner
- Effectiviteit
- Efficiëntie

We kijken dus niet primair naar de Wet zelf, maar naar het proces waarmee een “bewoner” iets gerealiseerd krijgt binnen de spelregels en middelen die er publiek en privaat zijn.

DE 3H'S EN HET PROGRAMMA

Daarbij stellen we steeds de vraag: Zijn eerdere ervaringen, besluiten, projecten, normen:

1. Herhaalbaar
2. Herbruikbaar
3. Hanteerbaar

Het centrale instrument dat we daar aanbevelen om te gebruiken is het programma, in Leudal de "bouwsteen" genoemd, bijvoorbeeld voor:

-De nieuwe school in Heythuysen

-Een plan voor Heibloem

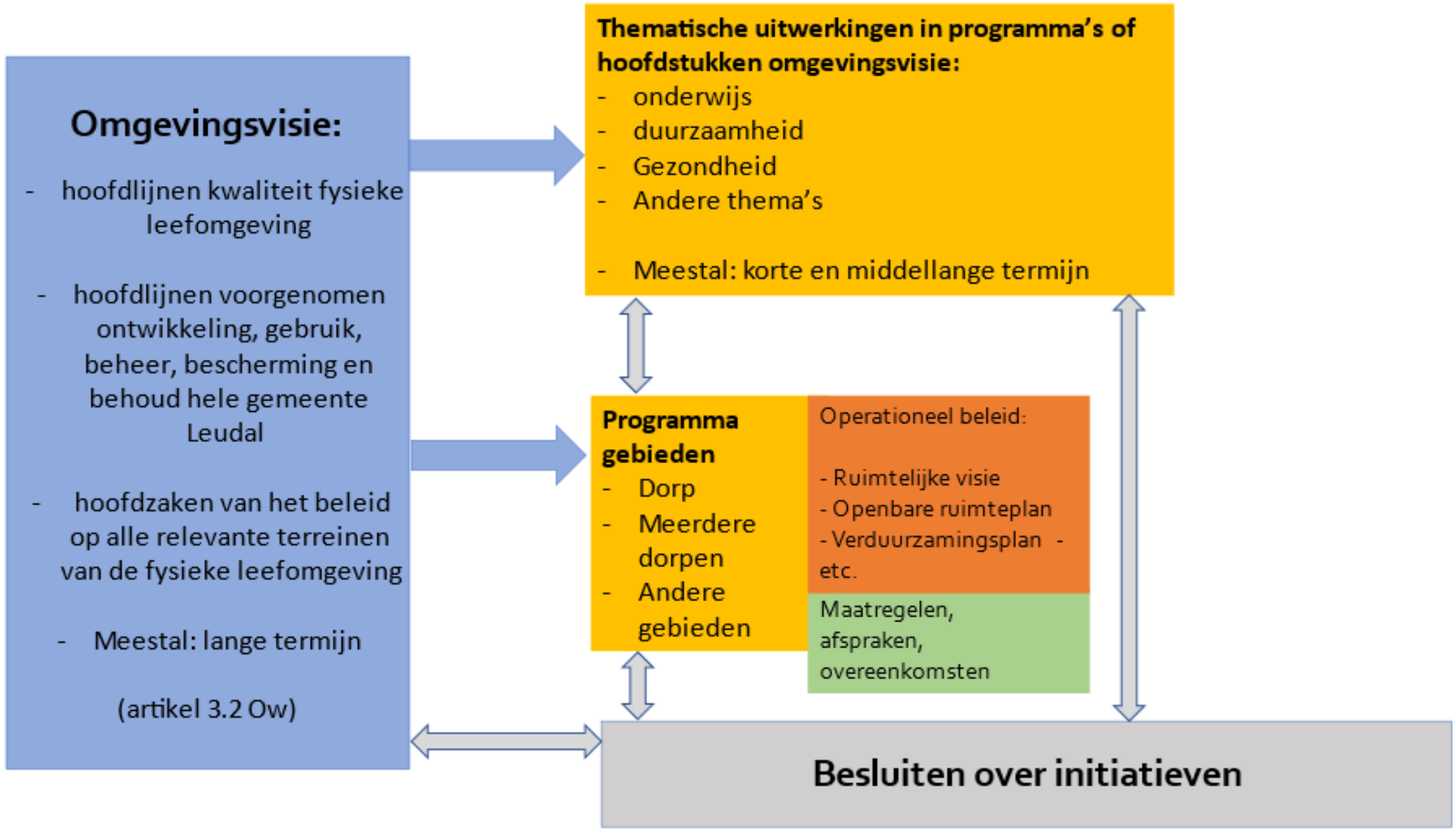
Omgevingsvisie:
- hoofdlijnen kwaliteit fysieke leefomgeving
- hoofdlijnen voorgenomen ontwikkeling, gebruik, beheer, bescherming en behoud hele gemeente Leudal
- hoofdzaken van het beleid op alle relevante terreinen van de fysieke leefomgeving
- Meestal: lange termijn
(artikel 3.2 Ow)
Thematische uitwerkingen in programma's of hoofdstukken omgevingsvisie:
- onderwijs
- duurzaamheid
- Gezondheid
- Andere thema's
- Meestal: korte en middellange termijn
Programma gebieden
- Dorp
- Meerdere dorpen
- Andere gebieden
Operationeel beleid:
- Ruimtelijke visie
- Openbare ruimteplan
- Verduurzamingsplan
- etc.
Maatregelen, afspraken, overeenkomsten
Besluiten over initiatieven

WERKEN IN HET FYSIEK DOMEIN – DE KLEURPLAAT

Ga aan de slag met initiatieven binnen een programma/bouwsteen

Organiseer de participatie en geef als gemeente voorbeelden en sjablonen

Met het initiatief worden randvoorwaarden binnen de Omgevingswet geraakt, ingevuld, vormgegeven etc. waar het ook de wensen van de Gemeenteraad betreft.

De kleurplaat van de Omgevingswet wordt op deze wijze bottom-up ingevuld.

De programma-coördinator/strateeg kijkt of alle delen van de kleurplaat uiteindelijk gevuld worden en of iedereen binnen de lijntjes blijft kleuren (top-down randvoorwaarden)

Kip of ei…?!

(Uitvoerings)programma's
om de
visie te formuleren
én de
opgaven te realiseren.

Een uitvoeringsprogramma bevat
pakket aan concrete maatregelen
waarmee de opgave
(voor een gebied of sector)
wordt aangepakt.

